

NAGOVOR

DS Buzeti: 1. sadjarsko-zelenjadarska konferenca

Spoštovane udeleženke, udeleženci,

v veliko čast mi je, da vas lahko ob prvi Sadjarsko-zelenjadarska konferenca pozdravim v imenu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano.

Sadjarstvo in zelenjadarstvo ima na območju Slovenije še vedno velik potencial za nadaljnji razvoj panoge. Čeprav so vas ne samo letos, ampak tudi v zadnjih obdobjih prizadele pozebe, neurja in epidemije, v pridelavi še vedno vztrajate.

MKGP si bo tudi v prihodnje v okviru Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027 prizadevalo, da boste sadjarji in zelenjadarji deležni ustreznih razvojnih podpor.

V okviru izvajanja trenutnega programskega obdobja PRP 2014-2020 je bilo za sektor sadje in zelenjava **izplačano 113,7 mio EUR, od tega za sektor zelenjava 84,3 mio EUR in za sektor sadja 29,3 mio EUR.**

28. oktobra 2022 je Evropska komisija potrdila Strateški načrt Skupne kmetijske politike za obdobje 2023-2027 (SN SKP 2023 – 2027), ki je nov mejnik v kmetijski politiki v EU, saj bo evropskim kmetom omogočil pravičnejšo in bolj trajnostno prihodnost ter zagotovil nemoteno oskrbo prebivalstva s hrano.

Strateški načrt vsebuje **ključne strateške usmeritve za izvajanje Skupne kmetijske politike (SKP)** v Sloveniji, podaja nabor ukrepov (intervencij) za njihovo uspešno in učinkovito doseganje.

V sektorju sadja in zelenjave v SN sledimo ključne razvojne cilje:

- izboljšanje konkurenčnosti panoge in dvig ravni pridelave,
- povečanje oz. optimiranje obsega pridelave in povečanje porabe,
- učinkovita in trajnosta rabi virov;
- posodobitev in povečanje skladiščnih kapacitet (vključno z manjšimi hladilnicami) ter prostorov za pripravo sadja za trg,
- prilagajanje pridelave na podnebne spremembe in prilagajanje na nove škodljive organizme.

V programskem obdobju 2023–2027 lahko pridelovalci zelenjadnic in sadja pridobijo osnovno plačilo ter na voljo so vam tudi določene operacije KOPOP in SOPO shema.

V okviru **intervencij za razvoj podeželje** boste lahko izbirali med intervencijami vezanimi na okoljske, podnebne in druge upravljalne obveznosti (npr. OMD, KOPOP, ekološko kmetovanje, biotično varstvo rastlin, ohranjanje trajnostne rabe in razvoj rastlinskih genskih virov v kmetijstvu), intervencijami vezanimi na naložbe, intervencijami za mlade kmete ter intervencijami vezanimi na sodelovanje (npr. Spodbujanje kolektivnih oblik sodelovanja).

SN SKP 2023–2027 se orientira v krepitev **odpornosti in konkurenčnosti kmetijskega sektorja**. Položaj kmeta v verigah vrednosti je nujno potrebno okrepiti z **nadaljnjo modernizacijo in tehnološkim razvojem kmetij**, da bodo bolj konkurenčne in tržno naravnane, pa tudi s **sodelovanjem za uspešnejši nastop na trgu** ter z nadaljnjim tesnejšim povezovanjem **vertikalno vzdolž verig preskrbe s hrano**.

V sektorju sadja in zelenjave je potrebna nadaljnja krepitev organizacij proizvajalcev. Stopnja organiziranosti v Sloveniji je še vedno slaba, a ker vemo, da ima pri nas združništvo dolgoletno tradicijo

je še vedno zadruga najpogostejša oblika povezovanja pridelovalcev sadja in zelenjave za namene organiziranja pridelave in trženja.

Organizacijam proizvajalcem z odobrenimi operativnimi programi pa bodo namenjene **sektorske intervencije za sadje in zelenjavo**. Izvajale se bodo v okviru 13 podintervencij in bodo prispevale k uresničevanju zastavljenih sektorskih ciljev. Vežejo se na **naložbe in raziskave, Svetovanje in tehnična pomoč, Usposabljanje in izmenjava dobrih praks, Promocija, obveščanje in trženje, Umik s trga za brezplačno razdelitev, Opustitev spravila, Zavarovanje letine in proizvodnje**.

MKGP v trenutnem PRP 2014-2022 med drugim aktivno podpira **razvoj novih pristopov, kratkih dobavnih verig ter lokalnih trgov, diverzifikacijo kmetijskih dejavnosti in okoljskih ukrepov** v okviru krovnega ukrepa **Sodelovanje**, ki je eden izmed petnajstih ukrepov PRP 2014-2020.

Eno od tematskih področij je razvoj novih tehnologij na področju kmetijstva, ki vključuje tudi razvoj inovativnih tehnologij pridelave sadja in zelenjave ter prenos znanja v sektorju.

V PRP 2014-2020 je bil s področja **razvoja inovativnih tehnologij pridelave sadja in zelenjave ter prenosa znanja v sektorju** podprt pester nabor projektov EIP, dodatno pa je bilo v podprtih tudi več pilotnih projektov s tega področja.

Dodatno se bodo v okviru SN 2023-2027, podobno kot v Programu razvoja podeželja 2014-2020, podprli tudi projekti EIP v okviru intervencije **Podpora za projekte EIP**.

V okviru Podpor za naložbe v kmetijska gospodarstva in Podpor za naložbe v predelavo, trženje oziroma razvoj kmetijskih proizvodov iz PRP 2014-2020 smo spodbujali naložbe v inovativnost na področju sadja in zelenjave preko različnih meril za izbor vlog.

V novem programskem obdobju pa bomo nadaljevali s podobno politiko, kot do sedaj, pri čemer bomo ta pristop nadgradili tudi s spodbujanjem naložb v digitalizacijo proizvodnih procesov, nakup in ustrezno vgradnjo opreme za avtomatizacijo proizvodnje, ipd.

Eden od ukrepov spodbujanja sektorja S&Z je tudi promocija po Zakonu o promociji kmetijskih in živilskih proizvodov. V sektorju sadja se za povečanje porabe na lokalnem trgu, od leta 2020 intenzivno izvaja promocija sheme »izbrana kakovost – Slovenija« ter generična promocija slovenskega sadja. V omenjenem obdobju (2020 do konca leta 2021) je bilo v promocijo vloženih 848.758,90 EUR finančnih sredstev (od tega višina sektorskih sredstev 30%, in višina integralnih sredstev proračuna 70 %).

Trenutno se izvaja 2. triletno programsko obdobje promocije, kar pomeni, da se promocija slovenskega sadja nadaljuje tudi v letih 2022, 2023 in 2024. V tem programskem obdobju je skupno predvidenih cca 500.000 EUR, ki jih bosta prav tako skupaj prispevala tako sektor kot država (sektor cca 30%, država 70%).

Glede novega predloga evropske uredbe o trajnostni rabi FFS bi izpostavila, da je Slovenija glede prepovedi uporabe vseh FFS na občutljivih območjih zavzela ostro stališče, in sicer da ne podpira splošne popolne prepovedi uporabe FFS na občutljivih območjih v delu, ki se nanaša na Naturo 2000, zavarovana območja narave in območja zavarovana po vodni direktivi. Omejevanje ali prepoved rabe naj bo vezana zgolj na določena FFS na teh območjih, ki imajo dokazano negativni vpliv na cilje ohranjanja narave, stanje voda oziroma vire pitne vode.

Na zasedanju namestnikov stalnih predstavnikov (Coreper) v Bruslju, dne 16.11.2022, je večina DČ, vključno s Slovenijo, podprla poziv za dopolnitev ocene učinka predloga Komisije. Države so poudarile, da je potrebna zlasti kvantitativna analiza socialno-ekonomskih posledic, prehranske varnosti, odvisnosti od uvoza hrane, stroškov hrane in cenovne dostopnosti s strani potrošnikov. Predsedstvo bo glede na izraženo večinsko podporo držav, pripravilo osnutek Sklepa Sveta. Razprava pa se bo nadaljevala na tehnični ravni o postavkah, za katere dopolnitev ocene učinka ni potrebna. Zelo verjetno je pričakovati, da bo končni predlog glede rabe FFS na občutljivih območjih bistveno manj omejujoč.

Poudariti želim, da varstvo rastlin ni zgolj kurativna uporaba FFS, temveč je potrebno predhodno izvajati varstvo na način, da do težav ne pride. Kemična FFS so tako zadnja možnost, ki jo uporabimo samo takrat, kot smo izvedli vse predhodne aktivnosti. To je še posebej pomembno zaradi stalnega upada števila odobrenih aktivnih snovi na nivoju EU ter zahtev po zmanjšanju rabe FFS iz Strategije od vil do vilic in predloga EU Uredbe o trajnostni rabi FFS.

Kljub temu se MKGP zaveda problematike pomankanja FFS, zato prednostno obravnava vloge za FFS, ki jih zaradi izjemnih situacij in potreb iz terena vlagajo vlagatelji v sodelovanju s strokovnjaki za varstvo rastlin in tudi sicer tvorno sodeluje KGZS in Gospodarskim združenjem proizvajalcev fitofarmaceutskih sredstev (GIZ).

So pa spremembe dejstvo, ki se mu bo treba prilagoditi in kmetijsko pridelavo postopoma začeti izvajati čim bolj trajnostno.

Spodbujanje ekološkega kmetovanja je ena od prednostih področij Evropske Komisije in tudi MKGP. Ekološko kmetovanje ima številne pozitivne učinke tako na okolje kot na samo zdravje potrošnikov. MKGP meni, da je ekološko kmetovanje ena od možnosti za slovenskega kmeta, da na majhnih površinah prideluje proizvode z visoko dodano vrednostjo. Potrošnik na ta način lahko dobi proizvode visoke kakovosti v lokalnem okolju.

Nekaj besed glede delovanja verige in nedovoljenih praks:

Vloga države je tudi zagotavljanje ustreznega poslovnega okolja za vse deležnike v verigi preskrbe s hrano. Država nima instrumentov, s katerimi bi regulirala poslovanje in vplivala na razmerja med deležniki, zato ne more posegati v poslovne odnose med dobavitelji in kupci.

Nedovoljena ravnanja v verigi preskrbe s hrano smo v Sloveniji zaznali že v letu 2011, ko je bil podpisan Kodeks dobrih poslovnih praks med deležniki v agroživilski verigi. To področje je bilo v letu 2014 preneseno v Zakon o kmetijstvu. V letu 2021 pa smo v to poglavje Zakona o kmetijstvu prenesli še vsebino evropske direktive o nepoštenih trgovskih praksah med podjetji v verigi preskrbe s kmetijskimi in živilskimi proizvodi, ki na nivoju EU predstavlja minimalni standard prepovedi uporabe nedovoljenih ravnanj. Seznam nedovoljenih ravnanj v Sloveniji vsebuje 27, točk kar več kot v ostalih državah EU.

Nadzor nad nedovoljenimi ravnanji v Sloveniji izvaja Javna Agencija RS za varstvo konkurence, kjer na področju verige preskrbe s hrano delujeta dva uslužbenca. Obenem pa področje nepoštenih praks pokriva tudi Varuh odnosov v verigi preskrbe s hrano, ki lahko pomaga pri reševanju sporov s pomočjo mediacije.

Zavedamo se, da je naš cilj zagotoviti kar najbolj ugodno okolje za pridelovalce sadja in vrtnin tudi v prihodnje, v okviru novega Strateškega načrta skupne kmetijske politike 2023-2027, in ob tej priložnosti se vam iskreno zahvaljujem za vse vaše pobude in predloge.

Želim vam, da bodo današnji zaključki prvega sadjarsko zelenjadarskega kongresa pokazali nove priložnosti in izzive za naprej.